

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande gällande ny förordning om invasiva främmande arter

Er beteckning: KN2025/01024

Sammanfattning

Att endast det allmänna (myndigheter, regionen och kommun) ansvarar för bekämpning av invasiva arter riskerar att minska effekten av insatser, särskilt i närhet till privata fastigheter. Regelverket är otydligt när det gäller viktiga begrepp och vi bedömer att dagens resurser inte räcker för att möta det ökade behovet.

Avsnitt 1.2 Förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen

Länsstyrelsen har inga synpunkter på de ändringar som föreslås i 3 kap. 1, 1 c och 1 d §§ avfallsförordningen.

Avsnitt 3.2 Enskildas ansvar för att bekämpa invasiva främmande arter

Enligt vad som nu föreslås ska förbudet, till skillnad från det tidigare remitterade förslaget, endast omfatta statliga, kommunala eller regionala ägare eller innehavare med särskild rätt till en fastighet (3 kap. 5 §). Endast det allmänna föreslås därmed omfattas av skyldigheten att åtgärda befintliga bestånd och förekomster av arter som är upptagna på den nationella förteckningen, medan privatpersoner och företag inte har något sådant ansvar. Samtidigt kan staten, beroende på resurser och prioriteringar, i enskilda fall ta ansvar för bekämpning av arter på privata fastigheter. För privata fastighetsägare och andra enskilda gäller därmed endast de förbud mot aktivt handlande i fråga om invasiva främmande arter, så som bland annat införsel, odling, transport eller utsläpp av arter i miljön.

Det föreslagna regelverket innebär att endast statliga, kommunala och regionala aktörer omfattas av skyldigheten att vidta åtgärder mot befintliga bestånd av arter som finns upptagna i den nationella förteckningen. Privatpersoner och företag omfattas däremot inte av denna skyldighet, vilket skapar utmaningar i praktiken. Särskilt problematiskt blir detta i fall där privata fastigheter gränsar till prioriterade bekämpningsområden eller ligger i anslutning till spridningskorridorer såsom vägar och vattendrag. Risken är att spridning från dessa områden underminerar bekämpningsinsatser som genomförs av myndigheterna.

Även om staten enligt förslaget får möjlighet att i vissa fall genomföra bekämpning på privat mark, är sådana insatser ofta resurskrävande och kräver långsiktig planering. Det finns en risk att bekämpningen blir fragmentarisk och att effekten av insatserna minskar om inte även privata aktörer omfattas i större utsträckning.

Vidare vill vi uppmärksamma att det föreslagna regelverket kan ge upphov till tolkningssvårigheter. Det är exempelvis oklart vad som avses med "befintliga bestånd", vad som räknas som "aktivt handlande" samt hur begreppet "odling" ska tolkas i olika sammanhang – exempelvis på trädgårdstomter eller jordbruksmark. En tydligare definition av dessa begrepp skulle underlätta tillämpningen och minska risken för rättsosäkerhet.

Avsnitt 5 Konsekvenser

Vi ser ett problem med analysen som beskriver att insatser mot invasiva främmande arter kan rymmas inom befintliga förvaltningsanslag. Redan nu är anslagen otillräckliga för att möta behovet av bekämpning i önskvärd omfattning. Ett utökat ansvar för myndigheterna riskerar att ytterligare späda ut möjligheterna till effektiva insatser.

Allmänna synpunkter

Vi instämmer med Naturvårdsverket att det finns behov av ytterligare regeländringar för hantering av avfall innehållande invasiva arter. I delredovisningen av regeringsuppdraget beskrivs att regelverket bör förenklas för att minska regelbördan för företag (regeringsbeslut KN2024/01546). Likt Naturvårdsverket bedömer Länsstyrelsen att det finns behov av ändringar i miljöprövningsförordningen som medger enklare hantering av

jordmassor som innehåller invasiva främmande arter på platsen där de grävts upp. Nedgrävning av massor innehållande invasiva arter räknas i dagsläget som deponering, vilket alltid är tillståndspliktigt, även om nedgrävningen sker vid ett och samma tillfälle. För att kunna deponera avfall med växtdelar krävs vanligtvis dispens från NFS 2004:10, då den organiska andelen ofta är hög. Då fler arter kan behöva bekämpas så ökar behovet av lokalt omhändertagande för att minska riskerna för spridning under transport till en annan plats. Det gäller exempelvis för en avfallsanläggning eller en avfallsförbränningsanläggning. För att bekämpningen av invasiva arter ska kunna ske i en högre takt anser Länsstyrelsen att det behöver bli enklare för fastighetsägare och entreprenörer att hantera avfallet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länshövding Maria Arnholm med naturskyddshandläggare Jurjen Petersson-Schmidt som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf avdelningschef för miljöavdelningen Jesper Witzell medverkat.

Kopia

Gabriella.modin@regeringskansliet.se